

Algemene Inlichtingen- en
Veiligheidsdienst
Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Activiteiten Antifascistische Actie in relatie tot lokaal bestuur

Inleiding

De AIVD constateert dat de antifascistische actie (AFA) in het verzevenlijken van haar doelstellingen gebruik maakt van valse voorwendselen en oneigenlijke middelen. AFA benadert regelmatig dikwijls in de meer neutrale hoedanigheid van een antidiscriminatiebureau het lokaal bestuur, met als doel te voorkomen dat in hun ogen 'fascistische' groeperingen de mogelijkheid krijgen om hun doelstellingen en activiteiten lokaal en nationaal te verzevenlijken. De werkwijze van AFA kan zich richten op iedere gemeente die op enigerlei wijze ruimte biedt aan activiteiten van, naar inzicht van AFA, rechtse bewegingen. AFA past deze werkwijze ook toe in de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen, hetgeen aanleiding is u nader te informeren over de door de AIVD geconstateerde ontwikkelingen met betrekking tot de werkwijze van AFA.

Geschiedenis en ontwikkeling AFA

AFA is opgericht in 1992 en heeft verschillende lokale afdelingen. De meeste van deze afdelingen worden via een landelijk secretariaat aangestuurd, sommige acteren autonoom. In de bij haar oprichting uitgebrachte persverklaring stelde AFA zich nadrukkelijk ten doel om manifestaties van 'fascisten' te voorkomen. Hiertoe wilde zij de confrontatie aangaan en zonodig verhinderen dat dergelijke manifestaties plaatsvonden.

Waar de antifascistische beweging begon als een groep puur gewelddadige actievoerders, van wie een zekere dreiging uitging (zoals grootschalige verstoring van de openbare orde), groeide zij de laatste twee decennia uit tot een meer politieke lobbygroep. Gebruik van geweld, in eerste instantie tegen de rechtse tegenstander maar daarnaast zeker ook tegen de politie, bleef echter volgens AFA geoorloofd.

AFA verrichtte de laatste jaren steeds meer lobbywerk naar, onder meer, het lokaal bestuur. Daarbij wordt bijvoorbeeld gewaarschuwd voor grote schade die kan ontstaan bij manifestaties van extreemrechts. Ook slaagt AFA er frequent in te infiltreren in extreemrechtse groeperingen.

Sinds 2000 tracht AFA in toenemende mate elke rechtse activiteit in willekeurig welke gemeente te verhinderen. Daarbij wordt geen onderscheid gemaakt tussen rechtsextremistische groeperingen die het gebruik van geweld niet schuwen en (extreem)rechtse partijen die zich beperken tot het gebruik van politieke middelen.

Werkwijze AFA

Beïnvloeding

AFA gebruikt verschillende methoden om haar doel te realiseren. Zij doet zich in haar contacten met gemeenteambtenaren en (lokale) politici vaak voor als één van de vele antidiscriminatiebureaus. In die hoedanigheid biedt zij haar expertise aan. Met name wanneer (extreem)rechtse partijen en groeperingen een demonstratie aanmelden, komt AFA in actie en benadert zij het betreffende lokaal bestuur, alsmede de zaaleigenaren in de (buurt)gemeenten. De AIVD constateert dat de AFA bij haar activiteiten gebruik maakt van oneigenlijke middelen.

Woordvoerders van AFA treden hun gesprekspartners niet onder eigen naam tegemoet. AFA richt zich tot zaaleigenaren om hen te bewegen, onder verwijzing naar te verwachten schade, geen contract af te sluiten met (extreem)rechtse groeperingen. Ook tracht zij op oneigenlijke wijze invloed uit te oefenen op lokaal beleid; eveneens onder alias. Zo worden gemeenten aangeschreven met verwijzingen naar eventuele grote materiële schade door toedoen van extreemrechts, wanneer de gemeente een demonstratie van extreemrechts toestaat. In sommige gevallen heeft dit geleid tot annulering van een demonstratie, die vervolgens met succes bij de rechter werd aangevochten door bijvoorbeeld de Nederlandse Volksunie (NVU). Wanneer de manifestaties wel doorgang vinden, wordt de materiële schade doorgaans veroorzaakt door antifascisten en hun sympathisanten zelf, en niet door rechtse demonstranten.

De AIVD heeft in diverse gevallen geconstateerd dat lokale bestuurders door AFA zijn benaderd om aan AFA bruikbare informatie te leveren over activiteiten van rechtse groepen en partijen. Dit gebeurde met de waarschuwing voor mogelijke ernstige verstoringen van de openbare orde door rechtse groeperingen. In één geval verschaftte een door AFA benaderde, geïntimideerde, persoon

diverse data waaronder persoonsgegevens aan AFA. Deze, gedeeltelijk dus ook vertrouwelijke, informatie werd vervolgens door AFA breed verspreid. Dit heeft in het verleden geleid tot fysiek geweld tegen personen die volgens AFA extreemrechts zijn. Daarnaast tracht AFA in relatie tot verkiezingen zeer vroegtijdig in het bezit te komen van kandidatenlijsten en persoonsgegevens van kandidaten. Zij doen dit via contactpersonen binnen partijen. Deze data worden in sommige gevallen gebruikt in eigen onderzoek van AFA naar, deels vermeende, rechtsextremisten. Daarbij is het gebeurd dat individuen ten onrechte werden neergezet als rechts-extremist en als zodanig werden geschaad.

Tegedemonstraties van AFA

Acties van AFA kunnen ook een meer gewelddadige vorm aannemen. Dit is bijvoorbeeld het geval bij demonstraties tegen de in hun ogen rechtse tegenstander, zoals de extreemrechtse NVU, of de ter plaatse optredende Mobiele Eenheid.

De werkwijze van AFA volgt hierbij meestal een vast patroon. Tot 2009 meldde AFA in dezelfde gemeente een eigen tegedemonstratie aan, met als doel een demonstratie van de NVU te verstoren. Sinds 2009 worden deze acties georganiseerd door een AFA-werkgroep met de naam Laat Ze Niet Lopen (LZNL). Deze tegedemonstraties worden doorgaans geaccepteerd. De NVU demonstreert en AFA roept elke linkse demonstrant op om het politiekordon te doorbreken, om zo te trachten een (gewelddadige) confrontatie met de NVU aan te gaan. Dit mislukt in de meeste gevallen, waarna het vaak tot een harde confrontatie komt tussen antifascisten en de Mobiele Eenheid. Voorbeelden waren in 2009 Maastricht (anti-Voorpost manifestatie) en in Venlo (anti-NVU betoging).

In de loop van 2009 heeft AFA haar werkwijze met betrekking tot tegedemonstraties verder ontwikkeld. AFA meldt niet langer al haar tegedemonstraties aan. Bovendien speelt de AFA-activist tijdens acties nu meer een aansturende rol dan een deelnemende. Leden van de AFA werkgroep LZNL zijn door infiltratie vaak vroegtijdig op de hoogte van plaats en datum van demonstraties. LZNL zoekt vervolgens lokaal hulp en benadert groepen die te mobiliseren zijn om tegen rechts te demonstreren. Dit kunnen bijvoorbeeld de plaatselijke moskee, Marokkaanse verenigingen of voetbalhooligans met linkse sympathieën zijn. Ook de werkwijze op straat is veranderd: deelnemers verschijnen nu in kleine groepjes en in nette kleding. Deze groepen trachten door middel van *hit-en-un* acties bij de tegenstanders te komen of door het blokkeren van de route hun demonstratie te verhinderen. Deze nieuwe werkwijze is vorig jaar uitgeprobeerd in Den Bosch, Maastricht en Venlo.

WOB

Via de Wet Openbaarheid van Bestuur (WOB) vragen AFA-vertegenwoordigers allerlei voor hen nuttige informatie op. Recent zijn nieuwe WOB-voorschriften opgesteld waarbij bijvoorbeeld een

overschrijding van de beantwoordingstermijn financiële consequenties heeft voor de aangeschrevene. Niet uitgesloten kan worden dat deze regelgeving, bijvoorbeeld als extra inkomstenbron, door AFA wordt aangegrepen om nog meer verzoeken in te dienen.

Gemeenteraadsverkiezingen 2010

In 2009 is binnen AFA een werkgroep opgericht, die het doel heeft om de plannen van de PVV in kaart te brengen met het oog op de gemeenteraadsverkiezingen. Inmiddels hebben diverse manifestaties van antifascisten en geestverwanten plaatsgevonden. De eerste hiervan was een lawaaidemonstratie in Waddinxveen (februari 2009) waar PVV-leider Wilders zijn opwachting maakte. Begin november 2009 trok een fakkeloptocht in Arnhem ongeveer tweehonderd deelnemers. Naast (veelal jonge) antifascisten namen daaraan ook oudere verontruste burgers en allochtone Nederlanders deel. De manifestatie werd door de organisatoren (AFA) als een groot succes beoordeeld en gaf aanleiding om de samenwerking met lokale groeperingen en individuen vaker te zoeken in relatie tot de gemeenteraadsverkiezingen. De AIVD heeft aanwijzingen dat AFA in de aanloop naar de verkiezingen meer van dit soort acties voorbereidt, waarbij zij zich naast de PVV ook richt op partijen als NVU, Trots op Nederland en de Partij Vrij Utrecht van Wim Vreeswijk.

Op zich is een en ander geoorloofd. AFA beschikt echter over een harde kern die geweld niet schuwt, en het valt niet uit te sluiten dat één of meer van de bijeenkomsten van deze partijen zal ontvallen in verstoringen van de openbare orde. De intensiteit van de acties zal mogelijk toenemen met het naderbij komen van de verkiezingen. Een onberekenbare factor is de deelname van allerlei lokale actievoerders aan de AFA-manifestaties. In het verleden heeft dit escalerend gewerkt.

Conclusie

AFA is volgens de AIVD geen antidiscriminatie- of onderzoeksbureau, maar veeleer een actiegroep die in het realiseren van haar doelstellingen soms op oneigenlijke wijze lokale bestuurders benadert. Daarnaast wordt geweld tegen in hun ogen extreemrechts en/of ordebewaarders niet geschuwd. De AIVD zal, zoals altijd, waar mogelijk de lokale autoriteiten middels de RID vroegtijdig op de hoogte brengen van de te verwachten ontwikkelingen.